

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 557
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום רביעי, ח' בשבט התשמ"ח - 27.1.88, בשעה 9:00

נכחו:

חברי הוועדה:

א' שפירא - היו"ר
י' ארידור
י' ארצי
פ' גרופר
א' ויינשטיין
א' ורדיגר
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ש' עמר
י' צבן
ד' צוקר
ח' רמון
מ' שטרית
ג' שפט

מוזמנים:

ו' מדינה - מנכ"ל משרד האוצר
י' רבינוביץ - נציב מס הכנסה
י' בוק ( )
י' גבאי (משרד האוצר)
א' לבון ( )

א' קרשנר - מזכיר הוועדה
ס' אלחנני - יועצת כלכלית

רשמה:

א' ברק

- סדר היום: 1. צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקון), התשמ"ח-1988
צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקון מס' 5),
התשמ"ח-1988
2. התקציב לשנת 1988 - הכנסות
3. צו לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה
אמיסיה של כלל הנפקות לתעשייה בע"מ (סדרה י"א)

869

היו"ר א' ויינשטיין:

אני פותח את ישיבת הוועדה.

בוועדת המשנה למסים עקיפים החלטנו לאשר הבוקר פה אחד את צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקון) ואת צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקון מס' 5). אלה צווים קיימים ולא נכללו בקודקס הגדול.

אני מעמיד להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר ולהניח על שולחן הכנסת

התקציב לשנת 1988 - הכנסות

היו"ר א' ויינשטיין:

הנושא הוא הכנסות המדינה. נמצאים אתנו מנכ"ל האוצר מר ויקטור מדינה ויורם גבאי ממנהל הכנסות המדינה. בבקשה.

ו' מדינה:

אני מופיע כממונה הזמני על הכנסות המדינה ויורם גבאי הוא הסגן. ברשותכם, אומר כמה מלות פתיחה ואחר-כך חברי יורם יציג לכם בצורה מפורטת את התחזית ואת ההנחות שעומדות מאחורי צד ההכנסות של 1988.

כפי שאתם יודעים, אחרי שביצענו בשנת 1987 את השלב הראשון ברפורמה במס הכנסה שהיה קשור עם הורדת שיעורי המס, אנחנו מחכים להמלצות ועדת ששינסקי כדי לראות מה הלאה. בתחזית ההכנסות שכלולה במסגרת התקציב של 1988 לא הנחנו שום שינוי במדיניות של המסים, כאשר כל אותן ההחלטות שהיו החלטות זמניות בתחום של פטורים או החלטות מס מיוחדות חד פעמיות, המדיניות הכללית היא להציע הארכה של אותם חוקי המס כדי לא להכתיב דברים ושינויים לפני שמקבלים את המלצות ועדת ששינסקי.

ההכנסות במסים בשנת 1988 לפי התחזית שלנו, אמורות לגדול בכ-30%. כאשר התחזית היא שההכנסות ממס הכנסה, ממסים ישירים - -

י' ארידור:

כאשר אתה אומר שיגדלו ב-30%, זה מתבסס על גידול חתל"ג ב-30% או על מח?

ו' מדינה:

מיד אסביר ואפרט. התחזית שלנו שההכנסות ממסים יגדלו ריאלית בכ-30% ב-89-1988, כאשר בצורה פחות או יותר גסה אנחנו מדברים על גידול של כ-40% במסים ישירים - מס הכנסה, ובכ-20% במסים עקיפים - מע"מ, מכס ומסי קניה. הגידול של 40% במסים ישירים למעשה מושפע על ידי שתי מערכות גורמים שפועלים בכיוון הפוך ישנו גידול התוצר והשכר הריאלי, שלמעשה מכתיבים או גוררים גידול של כ-50% בחכנסות ממסים ישירים, כאשר נקודת אחוז אחת מקוזזת בגלל הפעלת הרפורמה של 1987 על שנה שלמה. ב-1987 הפעלנו את הרפורמה רק על 9 חודשים, וזה הביטוי של החפעלח לשנה שלמה. קרי, 40% היו צריכים להיות 50% בלי הפעלת הרפורמה, כאשר - -

י' ארידור:

אבל לא חלה ירידה בגלל הפעלת הרפורמה?

ו' מדינה:

לא.

י' ארידור:

השאלה אם אתם לא לוקחים כאן הנחה יותר מדי פסימית מכוונת. זה מקובל בתחילת שנת מס לקחת הנחה פסימית. אבל אם לא הוכח בפועל שהיתה ירידה בגביית המס בעקבות הרפורמה אין סיבה להוריד את האחוז.

ו' מדינה:

בשנת 1987 עשינו הנחה זהירה לגבי ההשפעה של הרפורמה על המסים. בסך הכול הופתענו לטובה, כי ההנחה הזהירה שאנחנו עשינו הביאה בחשבון העמקת גביה וגידול הכנסות ממס בגלל השפעה על גידול התוצר והנכונות לשלם מס קטנה יותר מאשר היתה בפועל. בשנה שעברה הסכום של 250 מיליון שקלים נבע מהעמקת הגביה, דבר שבהחלט צריך לקשור אותו עם הירידה בשיעורי המס. גם חלק גדול מגידול ההכנסות נבע מגידול התוצר העסקי שאנחנו מעריכים שחלק מהגידול בתוצר העסקי לעומת מה שחזינו היה קשור עם הרפורמה.

י' מצא:

מה מקור הגידול של 5% בהכנסות?

ו' מדינה:

אולי תרשה לי, הייתי רוצה לתת תמונה כללית.

י' מצא:

ממה נובעים ה-5% גידול? משכר?

ו' מדינה:

התוצר העסקי בשנה הבאה לפי התחזית שלנו והשכר הריאלי צריכים לגדול בכ-4%. הגידול הזה פלוס ההשפעה על תזוזה במדרגות המס ביחס חיח צריך לתת גידול ריאלי בהכנסות ממסים ישירים של כ-5%.

אבל ברשותכם, היות ואני רק נותן מבוא וידידי יורם שחוא חרבה יותר בקיא ממני במאטריה יתן את החצגה המפורטת, אני מבקש מכם לאפשר לי לחמשיך לומר גברים כלליים.

י' ארידור:

יש לי שאלה מוקדמת ליורם גבאי בעניין אחר לגמרי. היתה בקשה של ועדת הכספים שסמדר אלחנני תופיע בפני ועדת ששינסקי.

י' גבאי:

קיימנו את הבקשה הזאת לגבי הוצאות רפואיות.

י' ארידור:

לא לגבי הוצאות רפואיות. כללית. זאת היתה בקשה של ועדת הכספים. לא מכיוון שדווקא דעותיה של סמדר אלחנני משקפות את הדעות של כל חברי ועדת הכספים, אלא מפני שחשבנו שהדעות שלה ראיות להישמע, ובחלקן הן גם משקפות דעות של חברי הוועדה. זה

לא נוגע דווקא להוצאות רפואיות. סמדר היתה מביאה גם כל מיני דעות שמועלות בוועדה. נתקבל איזשהו תירוץ פורמאליסטי מהוועדה שהיא פנתה מאוחר. היא לא פנתה אישית, היא פנתה ביזמת ועדת הכספים.

מה שהייתי מבקש, ואני חושב שאני משקף את דעת כל חברי הוועדה בבקשה הזאת, אם תוכל להסדיר שהיא תוזמן, ולא דווקא לגבי הוצאות רפואיות אלא לגבי כל נושא שהיא תהיה מעוניינת להעלות אותו לפני ועדת ששינסקי.

י' גבאי:

לא תהיה בעיה.

ס' אלחנני:

דיברתי רק על הוצאות רפואיות.

י' ארידור:

אני מבקש שתביעי שם כל נושא שתרצי להביע.

י' מצא:

אני מבקש לקבל פירוט של אותם 5%.

ו' מדינה:

חבר-הכנסת מצא, אני יכול להפסיק ולתת את רשות הדיבור ליורם גבאי, אם זה מח שאתה רוצה. אם אתה מוכן לי להמשיך ולומר כמה משפטים -

י' מצא:

בבקשה.

ו' מדינה:

לגבי המסים העקיפים, התחזית שלנו שהכנסות ממסים עקיפים יגדלו בשנת 1988 בכ-28%. גם פה יש שתי מערכות גורמים. כאשר הגורמים הכלכליים או המשתנים המקרו-כלכליים פועלים בכיוון של הגדלה גדולה יותר של המסים העקיפים והחנחות שלנו על גידול היבוא והצריכה הפרטית, כאשר שלב ב' של החשיפה שאמור להתבצע ב-1 בינואר 1989 אמור לקזז חלק מהגידול שמוכתב על ידי גידול המשק וחשימושים בו.

לגבי שנת 1987, כפי שאנחנו יודעים, סיימנו את השנה בחכנסות ממסים הרבה יותר גדולות מאשר נחזו בתחילת שנת התקציב. לפי האומדנים שלנו, החכנסות ממסים יחיו גדולות בכ-1.3 מיליארד שקל לעומת מה שנחזה. כאשר פה הגידול הרב הזה לעומת התחזית מוסבר על ידי מספר גורמים: גידול הפעילות העסקית שהיה הרבה מעבר למח שנחזה בתחילת השנה. גידול בשכר הריאלי הרבה מעבר למח שחזינו, וזה כמובן גידול "שלילי", כיוון שאם השכר הריאלי גדל הרבה יותר מאשר התבקש מתנאי היציבות של המשק, אז זה גידול בהכנסות לא כל כך רצוי. כפי שצינתי, היתה העמקה בגביה בחיקוק מרשים של 250 מיליון שקל. אני חושב שאנשי מס הכנסה ראויים להערכה על העבודה שלכם.

אלה המספרים של הסעיפים העיקריים שמסבירים את הסטייה החיובית של החכנסות ממסים לעומת התחזית. כמובן, גם הצריכה הפרטית גדלה מעבר לחזוי בתחילת השנה, וזה תרם לרבע מיליארד שקל מתוך 1.3 מיליארד שקל שדיברתי עליהם.

לגבי שנת 1987, אם אנחנו מסתכלים על האחוזים, ההכנסות ממסים ישירים גדלו בכ-2% וממסים עקיפים בכאחוז וחצי. אם אתם משווים את השיעורים האלה לשיעורים שמניתי לגבי שנת 1988. אתם רואים שב-1988 אנחנו מצפים לשיעור גידול במסים ישירים גבוה יותר מהגידול בשנת 1987. גם אחרי שנקבל את המלצות ועדת ששינסקי וניישם את הניתן ליישום, גם אז זה לא ישנה את שיעור הגידול החזוי אם האינדיקטורים המקרו-כלכליים לא ישתנו. כיוון שוועדת ששינסקי קיבלה הנחיה להמליץ על רפורמה במסים שהיא ניטרלית מבחינת ההכנסות. דהיינו, שהיא תציע מערכת של שינויים שנטו לא יהיו כרוכים באובדן מס.

ברשותכם, אני מציע שיורם גבאי יציג את המערכת בשלמותה בצורה מפורטת, וכמובן, יתקן גם דברים לא מדויקים שאמרתי.

י' מצא:

אני מבקש שתפרט את הגידול של 5% בהכנסות, מאין זה נובע - כמה בעסקי, איפה בעסקי, כמה בשכירים ואיפה בשכירים.

היו"ר א' ויינשטיין:

תפרט את הבעיה המקצועית של מס יסף, כי זה נושא שיעלה כאן.

י' גבאי:

אתחיל ברקע כללי שאולי יתייחס גם לאספקט הזה.

בשנה האחרונה הצלחנו להוריד את נטל המס מהתל"ג במידה מתונה יחסית: מ-52.6% ל-50.6%. אבל גם ברמה היום, וזו נקודת מפתח, גם ברמה שאנו נמצאים בה היום, שההורדה הזאת היא הישג די גדול, והיא גם במס הכנסה מ-18% ל-17.4%, ביטוח לאומי הורדה מ-6.9% ל-6.3%, במסים עקיפים הורדה קלה - היא בכל זאת מעמידה אותנו ברמת נטל מס מהתל"ג גבוהה מאוד לא רק בהשוואה בינלאומית - - -

י' ארידור:

כמה המס נטו מהתל"ג?

י' גבאי:

המס נטו 30%. בהשוואה בינלאומית בברוטו אנחנו נמצאים בקבוצה אחת פחות או יותר עם שבדיה ודנמרק - שבדיה השנה אולי קצת יותר גבוה - אנחנו נמצאים באותה קבוצה של מדינות שהן מדינות הרווחה המודרניות שבהן נטל המס הוא כבד מאוד. אבל לדעתי ההשוואה הרלבנטית והיא מראה את חומרת נטל המס היא החשוואה לשנות הששים. בשנות הששים כשנחשבנו למדינה שבה הסקטור הציבורי היה מעורב בחיי הכלכלה בצורה משמעותית מאוד, נטל המס מהתל"ג היה 35-37% ברוטו. כלומר, בשנות השבעים וחשמונים עברנו להיות משק שבצד המיסוי וממילא בצד ההוצאה הציבורית הפך למעורב בכל קטע בחיים גם יותר משנות הששים. העובדה הסטטיסטית בצד החוצאות היא שבשנות השבעים הסקטור הציבורי השתלט מעל ל-50% מתוספת כוח האדם.

ד' צוקר:

מתי המגמה משתנה?

י' גבאי:

המגמה הזאת היא מגמה אחידה בהרבה מדינות מערב, היא לא רק שלנו, אבל העונצמח אצלנו היא חמורה מאוד והיא לאורך כל השנים. מבחינה זאת יש מחזוריות אבל היא בדרך כלל נובעת ממשברים במיסוי ולא מהמגמה. כלומר, מדינת ישראל ראתה במידה רבה את הדרך לממן כל הוצאה ציבורית דרך העלאות מסים. לחערתי, מח שחגענו בסופו של תהליך זה לנקודה די חמורה - שההשפעות הכלכליות השליליות של מערכת המס חסכו כמובן

לגדולות. כלומר, אם אני מדבר בצד המיסוי הישיר, דווקא לדעתי ההשפעות פחות חמורות. כי נטל המס בהשוואה בינלאומית במיסוי ישיר הוא בינוני למרות שהעומס כבד. כלומר, נטל המס בהשוואה בינלאומית הוא לא חמור, הוא שווה בקירוב לארצות המובילות, אבל מאחר שההכנסה הלאומית אצלנו לנפש היא נמוכה, עומס המס הפסיכולוגי הוא כמובן כבד מאוד.

במיסוי עקיף אנחנו נמצאים ראשונים בעולם.

י' ארידור:

סליחה, מוכרחים לדייק. אתה לא יכול לקחת את שני החלקים של המשפט. מפני שבעצם נטל המס לא נמדד על ידי השיעור השולי. אם תטיל שיעור שולי גבוה על הכנסה שאינה מושגת, אין לזה משמעות. השאלה היא בהכנסה בינונית לאיזה שיעורים אתה מגיע. מבחינה זאת אצלנו הנטל הוא באמת חמור מאוד. זו מדידה אחת. מדידה שניה היא המס נטו, שזה אחד הגבוהים בעולם.

י' גבאי:

ודאי. במיסוי ישיר הבעיה קיימת והיא חמורה, אבל חשוב לציין שבשיעורים ממוצעים אנחנו לא גבוהים מהמקובל בצפון אירופה, אם כי הנקודה שהדגשתי, שקל יותר לשלם אותו אחוז מס כאשר ההכנסה לנפש היא 15 אלף דולר יחסית למצב בישראל שההכנסה לנפש היא 6 אלפים דולר. זה אומר שעומס המס אצלנו יותר גדול.

י' ארידור:

אין משמעות להשוואת אחוזים שאומרים שבארץ מסויימת יש 80% מס הכנסה ואצלנו יש רק 50%. השאלה באיזה דרגה אתה מגיע לאחוזים.

א' ויינשטיין:

נושא המסים הוא הנושא החשוב ביותר שיש בוועדת הכספים. אני מבקש שיחיה דיון מסודר.

י' ארידור:

רציתי שלא יצטוו אותו אחר-כך שלא כראוי.

א' ויינשטיין:

אני מבקש שנשמע חצי שעה הרצאה על בעיות המסים ולאחר מכן תחיינח שאלות.

י' גבאי:

במיסוי עקיף אנחנו נמצאים בנטל המס הכבד ביותר בהשוואה בינלאומית בעולם המערבי ובהתאם לכך העיוותים.

המיסוי הישיר בישראל הוא הפרוגרסיבי ביותר גם לאחר הרפורמה בהשוואה בינלאומית. כלומר, מס ההכנסה בישראל במובן של תחולח ישירה - השאלה עם חגלגולים היא שאלה אחרת - משפר את חלוקת ההכנסות בצורה טובה ביותר גם חיום, אחרי הרפורמה, ב-12-13%. המקובל בעולם זה 5-7%. כלומר, מס החכנסה הוא מאוד פרוגרסיבי גם חיום. המיסוי העקיף לעומת זאת הוא במידה רבה רגרסיבי, וכמובן, חכובד שלו יוצר תחולה מסויימת רגרסיבית. בחלק הרגרסיביות היא קלה, כמו במס ערך מוסף ומסי קניה, ובחלק יותר.

י' צבן:

אולי תאמר איפה אנחנו עומדים בהשוואה בינלאומית בנטל המס העקיף?

י' גבאי:

הנושא של מיסוי עקיף הוא קשה יותר לניתוח מבחינת התחולה. במיסוי ישיר אנחנו ראשונים בפרוגרסיביות בעולם המערבי. במיסוי עקיף ורגרסיבי קשה להעריך השוואה בינלאומית כוללת. אני לא מכיר כזאת.

נקודה מרכזית היא שהמגמה שלנו כמשרד האוצר היא באופן מתמיד לנסות לא לחזור לשנות הששים אבל לחזור למיתון בנטל המס. מיתון בנטל מס להערכתנו הוא טוב לשני הצדדים: הוא לוחץ על הממשלה להוריד בהוצאות שלה, ובמקביל הוא מוריד את נטל המס. כלומר, הצעד שהתחלנו ב-1987 הוא צעד שצריך להיות לטווח ארוך. המגמה היא ללא גרעון תקציבי, להמשיך במגמה של הורדת שיעורי מס עם הורדת הוצאות ממשלה, או לחלופין העמקה בגבייה. לכן גם בתחום מס היסוף הערכתנו היא שהטלת מס היסוף מחדש משמעותה נסיגה ממדיניות שהיא חד-כיוונית מבחינתנו. כלומר, הורדת נטל המס, ואנחנו מתנגדים לאשליה שכל פעם יכול מס חדש לממן הוצאות חדשות. להערכתנו, ברגע שאתה מגיע ל-50% נטל מס מהתל"ג או 45%, הנסיון להכביד יותר בנטל המס, השלכותיו הכלכליות הן שליליות. הן שליליות במובן זה שהציבור מגיב אם בהקטנת חסכון, אם בגלגול קדימה למחירים, אם בגלגול קדימה לעלויות, ובסופו של דבר לא מושג היעד שרוצים להשיג אותו; כלומר, ההעברה האמיתית של מקורות מהצריכה הציבורית לפרטית. ומה שקורה בסופו של דבר - הציבור לא מקטין את הצריכה הפרטית, ולעומת זאת הממשלה מגדילה את ההוצאות כאילו בגלל המס, ונוצרת בעיה של עודף ביקוש ועודף הוצאות.

כלומר, הערכתנו היא מעבר לוויכוח ספציפי על מס זה או אחר, שצריך לחתמיד במגמה של הקטנת הוצאות הממשלה יחד עם הקטנת מסים, ולא לסגת מחצעד חזת. זו העמדה שלנו.

בנושא העיוותים, אולי זה מסביר למה העמדה שלנו היא כזאת, כי להערכתנו לא רק שצד ההוצאות גדל בצורה משמעותית בגלל האילוזה של הכנסות ממסים, אלא גם בצד ההכנסות אנחנו נאלצים להפעיל מסים שמעוותים. במיסוי עקיף תביטוי של זה הוא יצירת שיעורים שונים בין מוצר למוצר, שיעורי הגנה גדולים מדי באמצעות המיסוי העקיף שעוזרים למונופולים בתוך המשק הישראלי להתחזק, וחדבר מתבטא בגלגול די גבוה למחירים לצרכן. כלומר, הצרכן בסופו של דבר משלם את זה ורמת המחירים חכוללת גבוהה. כלומר, במיסוי העקיף אנחנו יוצרים תוצאות שליליות בגלל החכרח שלנו לחטיל מסים עוד ועוד לממן הוצאות.

גם בצד מס ההכנסה היום המתקרים מגוונים. אין ספק שיש השפעה למס תכנסה על היצע העבודה, כאשר המתקרים האמפיריים מראים שזה משפיע על קבוצות "שוליות", במקרה של ישראל נשים, במקרה של ארצות-הברית נשים, כושים. אלה עובדות סטטיסטיות, לא אינטרפרטציה מעל לזה. מחקרים חדשים מראים שזה משפיע על היצע העבודה בכל המשק. כמובן, תיאורטית אין תשובה ברורה אם ההשפעה היא חזקה או מועטה, אבל מעשית כנראה יש השפעה על הקטנת היצע העבודה.

נקודה נוספת: מס הכנסה כבד מדי על הסקטור העסקי משמעותו הישירה היא הקטנת המקורות העצמיים של הפירמות ושל העצמאים. זו תוצאה לא חיובית מנקודת ראות משקית. למעשה אתה דרך מערכת המס די חונק את הסקטור העסקי מבחינת יזמות, ואם הנטל כבד זה תוצאה שלילית. נקודה שלישית של הנטל היא דווקא במובן של פרוגרסיביות. נכון שמש הכנסה הוא מאוד פרוגרסיבי אבל כשאתה מטיל מיסוי כבד מאוד על חלק מהענפים או לפעמים אפילו על בעלי הכנסות גבוהות, יכולות להיות תוצאות שליליות מבחינת הגלגול. בעבר חשבנו באשליה שאנחנו מטילים מס על בנקים, מיסוי כבד דרך מס מעסיקים, מע"מ גבוה במיוחד. הם גלגלו את זה על הצרכנים וחתעשיח. בהרבה מקרים גם בסקטור של העצמאים נטל כבד מדי בקבוצות נישומים מסוימים להערכתנו יוצרות גלגול קדימה לצרכן הסופי. לכן הבעיה בנטל מס היא שהתחולה שלו לא בחירה כל כך ויכולה להיות בעלת השפעות מאוד חמורות על המערכת המשקית.

לכן אם אני אסכם את הצד היותר תיאורטי, פרט לזה כמובן שיש השפעות במיסוי עקיף על גלגולי מחירים, גלגולי שכר וכן הלאה, וכשהעלינו בזמנו את מע"מ מ-15% ל-17% ראינו איזה תוצאות יהיו לזה כבר בדיונים פה אתכם, ששקל שלקחנו החזרנו את רובו למעשה מיידית. כלומר, הגענו לנטרול של מכשירי מדיניות, ותוך חודש החזרנו את המס ל-15%. הבנו את הבעיה תוך חודש. זה מראה את הדילמה, שמיסוי עקיף מביא לגלגול מחירים, לגלגול לשכר, לתשלומי העברה, לפדיונות של אגרות חוב. ואם השכר מתאים את עצמו היטב כמו שהיו מקרים כאלה בעבר, הרי בסופו של דבר אנחנו נכנסים לקצב אינפלציה יותר מהיר והצרכן לא משלם את המס, כי מקבל פיצוי דרך הסכמי שכר. כלומר, הזהירות בהעלאות מסים להערכתי, אני חושב להערכת כל האוצר, צריכה להיות ברורה מאוד. כי היא יוצרת המון תוצאות שליליות.

אם היינו ב-30% מהתל"ג, אם היינו במערכת פחות צמודה, נושא העלאת מסים ודאי יש לו אספקטים חיוביים. ב-50% מהתל"ג ואפילו ב-47-48%, תמגמה להערכתי צריכה להיות אחידה וחד-כיוונית: הורדת נטל המס ולא הכבדתו.

י' ארידור:

האם יש לכם קונצפציה שאנחנו רוצים להיות 45% מהתל"ג או 40%? האם יש איזה מין תכנית אב?

י' גבאי:

תכנית-אב לא הייתי אומר שיש. אבל אם היית שואל כיוון או מגמה, אני חושב שבמדינת רווחה מודרנית כמו ישראל הגמישות היא לא גבוהה. אבל אני מעריך שלחגיע ל-33-34% זה אפשרי. כאשר להערכתי העיוותים דווקא במיסוי עקיף הם חמורים לא פחות מהמיסוי הישיר, הם חמורים מאוד, לכן יכול להיות שההדגש צריך להיות שם, אבל זה ויכוח אחר.

י' ארידור:

אם אתה לא מתכוון למע"מ אז אתה מתכוון למכסים?

י' גבאי:

בין השאר למסי קניה, מסי רכישה. יש הרבה מסים שחם רק פיסקאליים וחרבה פעמים אנחנו לא רואים בהם צדק או סבירות. אנחנו מחזיקים אותם רק מטעמים פיסקאליים.

ו' מדינה:

אולי הערה נוספת פה. מתוך השיקול של רצוננו לחשתלב בכלכלה העולמית והפעילות הבינלאומית, אנחנו חייבים לשאוף לא להיות במסים ישירים רחוקים מרמת המיסוי המקובלת בעולם. כלומר, אם בעולם במשך השנתיים-שלוש האחרונות הלחץ ירידה בשיעורי המס הישיר, אנחנו לא יכולים להתעלם מההורדה הזאת בשיקולים שלנו.

אם אנחנו לא היינו רוצים שתברות רב-לאומיות ימשכו ויעבירו את תשלומי המס מישראל למדינות אחרות, חזקה עלינו לא ליצור מכסים גדולים מדי.

היו"ר א' שפירא:

אני רוצה לשאול אתכם אם היה אצלכם דיון בנושא תבא, כדי שלאדם עובד יחיה ענין בעבודה הוא רוצה לראות מה נשאר לו בסוף החודש למחיה. אם חיו מקטינים את מס הכנסה בהרבה ומטילים מס יותר על הצריכה, אפשר חיה למנוע את כל הקומבינציות שעושים היום, כאשר בנק ישראל רוצה לבטל חיטל ולתת אפשרות לחצמיד בחסכונות ולמטור את זה ממס, כדי שלאדם יהיה ענין בחסכון. אם העובד משלם מס כל כך גבוה, לא נשאר לו כלום ביד. אנחנו רואים את זה בעסקים - בתחילת החודש הפדיון תמיד עצום, כי אנשים קיבלו את המשכורת ורצים. בחצי השני של החודש הפדיון הוא תמיד 25% פחות. אנשים עושים חשבון לעצמם, שממילא לא נשאר להם כלום ואין להם מה לחסוך אז הם

רצים. אבל אם היינו עושים מס ערך מוסף 20%, זה היה אולי משנה את המצב.

י' ארידור:

אם תעשה מע"מ 20% ובמקביל להוריד מס הכנסה, יכול להיות שתיאורטית זה נכון, אבל ההסתדרות תדרוש פיצוי. אילו היית בטוח שההסתדרות תקבל את הפיצוי בצורה של הורדת שיעורי מס הכנסה ולא תדרוש פיצוי נוסף, זה דבר אחד. אבל אם היא תגיד שהפיצוי של מס הכנסה לא מספיק, אנחנו דורשים גם פיצוי בתוספת היוקר דרך השכר, זאת הבעיה.

היו"ר א' שפירא:

לאנשים לא היה הרבה שנים ענין בעבודה כי היו הולכים לבורסה ושם זה פטור ממס. הורגים את האנשים. מי שעובד, משלם כל כך הרבה מס שאין לו ענין בעבודה, כי לא נשאר לו מזה.

י' ארידור:

הולכים עכשיו בכיוון נכון, מורידים את המסים.

י' גבאי:

במסגרת המגבלות אנחנו עושים די הרבה בכיוון הזה. עם זאת, התחלופה בין מיסוי ישיר לעקיף יש לה בעיה.

היו"ר א' שפירא:

במע"מ אנשים לא יכולים לעשות את ההעלמות כמו במס ישיר.

ס' אלחנני:

זה בדרך כלל קונסיסטנטי. מי שמרמה פה, מרמה גם שם.

היו"ר א' שפירא:

זה לא פשוט.

יש לכם דיון על כיוון כזה? מה שמעניין אותי, אם אנחנו הולכים בכול לפי השיגרה או שיש מישהו שחושב אחרת.

י' גבאי:

עובדה שהצעד האחרון שנעשה במיסוי ישיר היה אחרי חרבח שיקול דעת. אני מעריך שנושא המיסוי העקיף היום לא קל להעלאה בגלל ההשפעות השליליות שלו.

נקודה נוספת: היום בשכר ממוצע משלמים מס הכנסה כ-118. 120-130 שקל מס על 1500 שקל. כלומר, על השכר הממוצע המס הוא לא כבד במיוחד. בהכנסות גבוהות חמס כבד. בהכנסות ממוצעות ופלוס, הוא לא כבד.

היו"ר א' שפירא:

בן-אדם יכול להיות מסכום כזה?

י' מצא:

מה המס על השכר הממוצע?

י' גבאי:

השכר הממוצע 1500 שקל. המס על זה 11%, כ-120 שקל.

הבעיה האמיתית להערכתי היא רמת השכר הלא גבוהה בישראל, שנובעת גם מרמת תוצר לנפש נמוכה. דווקא נטל המס הוא לא כבד.

י' צבן:

אולי להיפך? הא בהא תליא.

י' גבאי:

ברור שיש השפעות גומלין. לא הייתי מעריך שנטל מס הכנסה בישראל הוא כבד אפילו לרמות הכנסה של פי אחד וחצי מהשכר הממוצע. הוא יכול להגיע ל-13%-15.

אם ניכנס לניתוח הכנסות, אתחיל בהתייחסות לעודף ההכנסות מעבר לתחזית המקורית של השנה. אנחנו נמצאים היום בעודף של קרוב למיליארד ו-400 מיליון שקל בהשוואה למה שחזינו מראש. ההערכה בשלב זה היא אומדן. רק אחרי חודש מרס, אפילו באפריל כשנקבל את התפלגות השכירים, העצמאים והחברות באופן מדויק, נוכל לתת תשובה מה המרכיבים המדויקים של העודף הזה. אבל כללית אני יכול לתת תמונה שאומרת את הדבר הבא: המרכיב העיקרי למרות הכול זה השכר. השכר עלה מעל ל-9% ריאלית השנה, כשנחזה באינדיקטורים הכלכליים שהוא יעלה פחות מאחוז ריאלית. העליה חזאת בשכר, ההשלכות שלה על הכנסות המדינה הן מאוד גדולות. זה אומר שוב שחציבור של שכירים נכנס למדרגות שוליות גבוהות יותר ותוספת המס לנו גדלה באופן מובחן יותר מאשר אותם 9% או 10% ריאלית. כלומר, אנחנו צברנו רק במרכיב חזה כ-500-600 מיליון שקל תוספת הכנסות - רק ממרכיב עליית השכר מעל לתחזית.

היו"ר אי' שפירא:

אבל זה שיש פחות אינפלציה גם כן משפיע. פעם כששילמו מס, אחרי חודש הוא קיבל חצי בגלל האינפלציה.

י' ארידור:

לא הקיצוץ בתקציב חיסל את האינפלציה, אלא חיסול האינפלציה גרם לחיסול הגרעון בתקציב, בניגוד למה שנטענו כל מיני מומחים קודם.

י' גבאי:

זה המרכיב המרכזי של הגידול הטכני בהכנסות. גידול נוסף שחוא לא במישור חכל כך חיובי, זה גידול משמעותי מאוד מעל לתחזית במיסוי עקיף על מוצרים עתירי מס. כלומר, גידול היבוא של מוצרים עתירי מס, בעיקרי מוצרי צריכה בני קיימא, היה גבוה במידה רבה מעל לתחזית. התחזית המקורית היתה מתונח - כ-4-5% ובסוף חגענו מעל ל-20%. כאן מרכיב המס גבוה, והגידול בהכנסות הוא עוד כ-250-300 מיליון שקל.

מרכיב נוסף שהוא המרכיב החיובי הוא המרכיב של חגדלת הפעילות העסקית וחעמקת גביה. כאן השילוב של שניהם בחלקו נמדד מראש. כלומר חזינו מראש שמש הכנסה יעליח לגבות 180 מיליון שקל יותר. האמת שהייתי לא חכי אופטימי, אבל בפרספקטיבה אני מוכרח להודות שזה היה נכון.

היו"ר א' שפירא:

איזה אחוז זה 180 מיליון ?

י' גבאי:

מדובר על גביה מעל לתחזית של 250 מיליון שקל. מתוך מחזור של כ-4.5 מיליארד שקל זה 5-6%. זה הישג מעל למה שחזינו. חזינו 180 מיליון בגישה אופטימית.

היו"ר א' שפירא:

האם זה נבע מהעמקה או ממחזור עסקים גדול?

י' גבאי:

זה מעבר לפעילות העסקית.

י' צבן:

ומעבר לתזוזה במדרגות המס?

י' גבאי:

בוודאי. התזוזות במדרגות המס נמדדות בתוך המערכת, כמו בשכר וכמו בעצמאים. יש לנו להערכתי הישג די משמעותי יחסית לעבר בתחום מס הכנסה, ושהוא נתן לנו קצת מרווח מסויים בהכנסות.

מרכיב נוסף הוא גידול בפעילות העסקית, כולל עסקאות מקרקעין ודירות.

י' ארידור:

יש לי שאלה: אתה אומר שהיה גידול במס הכנסה מעבר לעבר. אנחנו יודעים שגביית מע"מ יותר יעילה מגביית מס הכנסה.

י' רבינוביץ:

זה לא נכון. זה רק נדמה כך.

י' ארידור:

אז אני שואל: ראיתם העמקה כזאת גם במע"מ?

י' גבאי:

לא. אני מעריך שהמע"מ גובה בהתאם לתחזית בדיוק.

י' ארידור:

זה מוכיח שחגיגה במע"מ היא כללית יותר מסודרת, וחגיגה במע"מ אתח יכול להעמיק אותה.

י' רבינוביץ:

אני מוכן להסביר את זה.

היו"ר א' שפירא:

המשמעות של מה שאתה אומר היא שאסור להם לשפר את המצב, כי כמה שהם ישפרו את המצב אתה תראה כמה הם גרועים.

י' ארידור:

אני אומר את זה בכיוון חיובי ביותר. עובדה שהיתה העמקה גביה. אם הגביה במע"מ מתקרבת ל-90%-95 מהאמת, אז במע"מ קשה יותר לבצע.

י' רבינוביץ:

זו טעות יסודית. אני רוצה להסביר את ה.

היו"ר א' שפירא:

בניתוח שלי זה לא נובע מהעמקת גביה. אם האינפלציה היתה לפני שנה 20% והשנה רק 15%, מזה לבד אתה עושה את ההפרש. במע"מ אתה חייב לשלם תוך 45 יום. במס הכנסה זה לא קיים. אתה מרוויח כעין שחיקה.

י' רבינוביץ:

זה לא כך. אני מוכן להסביר את זה.

מס הכנסה ומע"מ בנויים בדיוק על אותו בסיס. כלומר, אותו בסיס נתונים שעליו עובד מס הכנסה משמש למע"מ. מע"מ גובים ממחזור ומס הכנסה גובים מתוצאה חקסקית שאחת המרכיבים שלה זה מחזור.

מדוע אומרים אחוז ציות גבוה במע"מ שנותן 97%? זה הציות הטכני של חגשת דו"חות. אותו טכני ברמת ציות שווה פחות או יותר - ואנחנו מקווים בשבועות הקרובים לעבור באחוז הציות את מע"מ - זה אחוז הציות הטכני של הדיווח על המחזורים.

לגבי העלמה או אי-העלמה, מי שמעלים ממס הכנסה, מעלים ממס ערך מוסף. אלח בדיוק שני צדדים של אותה מטבע.

ד' צוקר:

זה אותו מאגר נתונים?

י' רבינוביץ:

בוודאי. מי שמעלים מאתנו מעלים ממס ערך מוסף. כאשר אנחנו עושים שומות ומגלים העלמות הכנסה, זה משמש גם בסיס לשומות במס ערך מוסף. מס ערך מוסף משתמש בנתונים שלנו בשומות ומוציא שומות בעצמו. יותר מזה, יש הסכם בין מס הכנסה ומע"מ כשאנחנו מוציאים שומות לנישומים, אצלנו במס הכנסה אפשר גם לחוציא שומות למע"מ. הנישום יכול לבוא אלינו ולגמור אצלנו גם מע"מ. השיטה היא פשוטה כמו המקדמות אצלנו במע"מ. כי המקדמות השוטפות מבוססות על אותם נתונים - על מחזור כפול אחוז. אותו אחוז ציות יש אצלנו ויש במע"מ. אותו אחוז ביצוע יש אצלנו ויש במע"מ. חענין הוא שבבדיקות אנחנו נכנסים לעומק וזה משמש גם את המאגרים שלנו וגם את המאגרים של מס ערך מוסף.

כך שמה שאתה אומר להשוואה בין מע"מ לבינינו, צריך להשוות את המקדמות. כי זה בדיוק אותו בסיס. כל מי שמרמה את מס הכנסה, מרמה את מע"מ גם כן.

היו"ר א' שפירא:

אתה רוצה שאני אגיד לך כמה דוגמאות איך אפשר לרמות את מע"מ? במס הכנסה אתה יכול להגדיל את ההוצאות וזה לא קשור במע"מ. אתה יכול להראות שהכנסת יותר חומר, וזה לא נכון.

י' רבינוביץ:

אותו דבר במס ערך מוסף. את הביקורת בשטח לגבי אי רישום תקבולים מבצע אגף מס הכנסה עבור שני האגפים. מי שלא רושם ולא מוציא חשבונית, לא מוציא חשבונית גם למס ערך מוסף וגם למס הכנסה. מי שמנפח את הקניות מנפח גם את התשומות למס ערך מוסף. הוא יכול בנושאים מסויימים שאין בהם אלמנט של מס תשומות, שם הוא יכול לנפח ולסדר רק את מס הכנסה. אבל בעקרון מי שמסדר, זה אותו דבר בדיוק, זה שני צדדים של אותה מטבע.

י' גבאי:

גידול הפעילות העסקית מסביר להערכתנו כ-150-200 מיליון שקל נוספים בתוספת ההכנסות השנה, כאשר כאן הקשר סיבה ומסובב עם הורדת שיעורים הוא קשר שקשה לכמת אותו אבל הכיוון שלו קיים.

הורדת המס על תברות שהיתה די משמעותית, התחילה למעשה בשנה הקודמת והמשיכה השנה, ולגבי עצמאים, יוצרת עידוד מסויים לגידול הפעילות העסקית. כאן יכולים להיות קשרי גומלין בין הקטנת שיעורים לבין הגדלת הצמיחה של הסקטור העסקי. אבל אי אפשר לדעת כמותית אם זה השפיע במלוא הגידול של הסקטור העסקי שהוא היה כ-6% השנה. אני מעריך שלא וזה השפיע חלקית. בכל אופן, המרכיבים האלה נותנים עוד 150 עד 200 מיליון שקל.

מרכיב נוסף זה גידול בצריכה הפרטית מעל לתחזית, שגם הוא נתן כ-200 מיליון.

מרכיבים ספציפיים יותר: מסי דלק - נחזו להיות גבוהים באופן מובהק ממה שנחזו בפועל, משום שמחירי הדלק לא עלו השנה. מס קניה מקומי שיש לו פיגור מסויים ביחס לתחזית. ייתכן שנובע מתחלופה מסויימת בין יצור מקומי ליבוא, דווקא לטובת היבוא. גורם נוסף: אי-ביטול מס בולים. למעשה הכנסנו בשנה שעבר ביטול מס בולים, וקיבלנו מזה 100 מיליון שקל.

ד' צוקר:

הקיצוץ בתקציב היה 60 מיליון שקל.

י' גבאי:

אנחנו מתמיד מדברים במונחי מחירים קודמים. זה קרוב ל-100 מיליון שקל. בסופו של דבר במרכיבים האלה אנחנו במינוס 50. בסיכום חשנה חנוכחית אנחנו עומדים במיליארד ו-400 מיליון שקל מעל לתחזית המקורית. כאמור, חלק בגלל אינדיקטורים חיוביים כמו פעילות כלכלית והעמקה. וחלק גדול יותר בגלל אינדיקטורים פחות חיוביים - שכר וצריכה פרטית, בעיקר של מוצרים עתירי מס.

עד עכשיו דיברתי מול התחזית. בהשוואה לשנה הקודמת, אנחנו מצויים בעליות מתונות לעומת ההכנסות בפועל לשנת 87-1986. אנחנו נמצאים ב-2.2% עליה שזו כ-530 מיליון שקל. כאן למעשה ההסברים הם כמו קודם. הצלחנו למנוע ירידת חכנסות במס הכנסה עקב כל הגורמים שהזכרתי קודם. גם במיסוי עקיף - חגדלת הצריכה פלוס כל המרכיבים האחרים הביאו לגידול מתון בהכנסות.

נושא נוסף זה האגרות שגדל ריאלית משמעותית מאוד. סך הכול אנחנו נמצאים ריאלית 2.2% מעל השנה הקודמת בניתוח נתונים. וכאמור, זה יותר טוב מהתחזית המקורית באופן מובהק.

בשנה הקרובה יש לנו שני מרכיבים שהם במינוס, ומרכיבים אחרים שאפרט אותם בדיוק שהם בפלוס.

המרכיבים במינוס: הפעלת הרפורמה במס הכנסה על בסיס שנה שלמה. כלומר, בתוך זה יש לנו כ-180-190 מיליון שקל הקטנת הכנסות. כפי שחבר-הכנסת ארידור הזכיר, אנחנו עושים את זה באופן זהיר, ללא גמישויות מיוחדות. אבל חלק מהגמישויות נכנסות בהערכות על סקטור עסקי וגידול סקטור עסקי, כך שאנחנו לא מבטלים את זה.

המרכיבים הם בעיקרם הפעלת מס הכנסה על בסיס שנה שלמה בחברות.

י' רבינוביץ:

בחברות זה מינואר.

י' גבאי:

נכון. גם אם זה מופעל מינואר, הפרשי מס עוד מושפעים. יש לזכור שהשפעה על שנה שלמה היא לא רק ממקדמות אלא גם מהפרשי מס על שנים קודמות. לכן השנה עוד נושפע בחברות. עצמאים נושפע ודאי בגלל שהרפורמה הופעלה מאפריל ועכשיו מופעלת מינואר. לגבי שכירים ועצמאים יש השפעה נוספת - יש לזכור שכל מדרגות המס עודכנו ברפורמה ולא רק הגבוהות. ממילא, השנה ייהנו השכירים והעצמאים גם ברמות הכנסה בינוניות פלוס מכך שהרפורמה היא על בסיס שנה שלמה ולא על בסיס תשעה חודשים. בנוסף לכך יש, כמובן, את מרכיב מס היסוף שביטולו הוא חלק מה-180 מיליון שקל.

ע' עלי:

כמה זה מס יסף?

י' גבאי:

כ-70 מיליון שקל. במונחי 12 חודש זה 70 מיליון שקל חשנה. זה היה 55 מיליון שקל בשנה שעברה, שזה על בסיס 9 חודשים.

המישור השני הוא מישור החשיפה. החשיפה תופעל ב-1 בינואר 1989. כלומר, היא משפיעה על שלושה חודשי גביה, והיא נאמדת ב-100-120 מיליון שקל הפסד הכנסות. כאשר ההפסד נובע מכך שהורדת המכס מגלגלת גם על מס קניה וגם על מע"מ, ובסך הכול מביא לנו קטע של הפסד הכנסות גם השנה. זה כמובן אם נושא החשיפה יופעל במלואו. אני מעריך שכן, אבל כמובן, זו הנחת התקציב - הפעלה מלאה של שלב החשיפה ב-1 בינואר 1989.

א' ויינשטיין:

כאשר דיברת על נטל המסים דיברת על השיעור שחוא אופטימום מסויים - ארבעים וכמה אחוז ומדוע אין להעלות יותר. האם אתה יכול לחתייחס למס היסף מבחינה מקצועית ולומר מה המשמעות לעשות מדרגת מס לגבי הכנסות גבוהות מעל 248? האם אתה יכול לחלק את האובדן שיחיה לך כאן על ידי פריסת המדרגות? כלומר, לחשאיך את נטל המס כפי שהוא עד 49% או 50%, ובכל זאת ליצור מדרגת מס חדשה?

אתה מבין את השאלה שלי?

י' גבאי:

לא.

א' ויינשטיין:

הכוונה לווריאציה אחרת בתוך המערכת עצמה. נטל המס ישאר כפי שהוא היום 49%, אבל תעשה מדרגת מס ל-52.8% או 53%. איפה אתה רואה כאן את הבעייתיות חוץ מאמינות וכו'?

י' גבאי:

ברמה היותר פילוסופית אני לא מדבר על נושא האמינות אלא על נושא של הכיוון שאנחנו רוצים לחתור אליו בעתיד. לכן יש לנו בהחלט קושי בהסכמה להארכת מס יסף.

כל שנות השבעים והשמונים היו הצהרות ברמה היותר עקרונית על כך שצריך להוריד את נטל המס. התוצאה שקיבלנו תמיד היתה הגדלת נטל מס גוברת והולכת. המקרה היחיד שזה לא היה קרה בשנת 1984 בגלל המשבר במערכת המסים.

ח' רמון:

מה זה משבר? היתה ירידה בנטל המס בגלל האינפלציה מ-1979 עד 1984, כולל, בסקטור העסקי ובסקטור של העצמאים. היתה ירידה מ-60% נומינלית לאולי בפועל 15%-20. רק ב-1984 בגלל האינפלציה הסקטור העסקי הרוויח מיליארד דולר.

י' גבאי:

אלו נתונים שלנו.

ח' רמון:

אז מה אתה מדבר על הגדלת נטל המס? נטל המס גדל על השכירים.

י' גבאי:

המושג נטל מס אצלי הוא כללי מאוד. הוא מיסוי עקיף, הוא מסי רכישה, הוא מיסוי ישיר. נכון שעל שכירים היה יותר. האינפלציה הורידה את נטל המס האפקטיבי על הסקטור העסקי במידה חריפה. זו עובדה אמפירית. לאחר מכן האטת האינפלציה החזירה את נטל המס לרמות גבוהות. אבל אני מדבר על מגמה כללית.

ח' רמון:

ואז עשיתם רפורמה. פתאום הם שילמו שנה אחת 60% מס, אמרתם "גוואלד" ועשיתם רפורמה.

י' גבאי:

הגישה העקרונית שלנו בהחלט היא לא לכיוון של העלאות מסים אלא חורדות.

יש בעיה מסויימת נוספת שקשה לאמוד את גודלה אבל היא קיימת. יצירת פער גדול מדי בין מס חברות למס יחידים בשולי משפיע על קבוצה מסויימת למגמה של חימנעות ממס. אין לי הערכה אם הקבוצה הזאת מאוד גדולה או גדולה - - -

ח' רמון:

אני רוצה שתסביר לי. יש חברה. אנחנו רוצים שהפעילות במשק תגדל. הפער הוא לא גדול יחסית - 45%, 52%. אם אני מוציא כסף מהחברה לכיס, אני צריך לשלם 52%. כלומר, מתי אני משלם 45%? רק כאשר הכסף נשאר בחברה. אני בעד שהכסף ישאר בחברה כי החברה יוצרת פעילות כלכלית, בעוד שאני כפרט לא יוצר פעילות כלכלית. לי יש אופציות אחרות מלבד פעילות כלכלית כמו צריכה. לכן אני לא מבין מה הסכנה הזאת שאסור. כתוב בספר. נכון. אז מה אם כתוב בספרים? תקראו את המאמר של זוסמן. הכול כתוב בספר ושום דבר לא מתנהג לפי הספר.

היו"ר א' שפירא:

אני אציע שאף אחד לא יכול להרוויח במדינה מעל 1,500 שקל.

ח' רמון:

אין מדינה בעולם שחגגו בה כמו בישראל. כל אחד מאזרחי ישראל במוצע שולט על יותר נכסים פיננסיים מאזרח ממוצע בארצות-הברית. ממה? מאיפה? מה שאנשים עשו פה בתקופת האינפלציה, יארך מאה שנים לקחת מהם את המס שהיה מגיע.

א' ויינשטיין:

מה התשובה לשאלה שלי?

י' רבינוביץ:

אם אתה מדבר על טווח ארוך, יש צדק בדברים שאתה אומר. ברגע שאומרים מס יסף או הגדלת מס לתקופה זמנית, בתקופה הזמנית לא תראה מזה מס נוסף. כשמדברים שנגבה סכומים ממס יסף, זה לא נכון. להיפך, נגבה פחות. משום שאם מטילים מס כזה לשנה או שנתיים, אדם מעדיף לאותה תקופה למשוך עד גובה מס היסף שלו, עד אותו הסכום, ומעבר לזה ימשוך בשנה הקרובה, בינואר של השנה הבאה, כשמש היסף יבוטל.

ח' רמון:

בהנחה שזו הוראת קבע אני צודק?

י' רבינוביץ:

בהוראת קבע יש נימוקים אחרים של איך נמנעים מהתשלום הזה. אם אתה רוצה לקנות רכב או להשקיע בנכסים שכך היית קונה אותם באופן פרטי, אתה מושך אותם לכיוון החברה וקונה אותם בחברה, ונמנע מתשלום המס הזה. אני לא צריך לחכיר בזח אבל אני לא מושך את הכסף - - -

ח' רמון:

אבל בסך הכול אתה עושה בזה פעילות כלכלית.

היו"ר א' שפירא:

הוא רוצה לשכנע אותך לעשות מס יסף.

ח' רמון:

אני רוצה לשכנע את שר האוצר לעשות מס יסף, ואני אביא את זה להצבעה בכנסת. מי שירצה, יצביע בעד, ומי שלא ירצה, יצביע נגד. מיליארד שקל נתנו בשנה הקודמת ובשנה הזאת ל-60 אלף מפרנסים. זה הרפורמה במס.

י' רבינוביץ:

גם לטווח ארוך הטענה שלך לא נכונה. אם אני צריך לקנות רכב פרטי, ויש לי שתי אפשרויות - לקנות מהנטו שאני מושר או לקנות בחברה שזה לא הוצאה מוכרת, אני אקנה את זה בפערי מס בחברה. כי אחת ב-52% נניח, יש לי 48% מהנטו לקנות את הרכב. אני אקנה את זה בחברה, כמובן זה לא יהיה הוצאה מוכרת, אבל אני אשלם רק 45% מס. זאת אומרת, בקלות רבה אני יכול לגלגל ולא לשלם את המס הגבוה, אלא לשלם את המס הנמוך בחברה, ולהשתחרר מהמס הזה. לכסף שאני צריך אני לא אקח את ה-8 אלפים שקל, אני אגיע עד מס היסף. אני אקנה בחברה שזה לא הוצאה מותרת אבל חזרתי לתשלום מס של 45% במקום 53%, בקלות רבה.

ח' רמון:

אבל על הרכב הזה שאתה קונה, כאשר אתה מוכר אותו אתה צריך לשלם הפרשים של מס.

י' רבינוביץ:

לא. יש הסעיף שאומר שאם אתה קונה נכס ומחליף נכס אחר, אתה לא משלם. רק כשהחברה תחוסל, תשלם מס.

ח' רמון:

כאשר אתה קונה רכוש והוא של החברה, יש בעיות אלו. ההפרש הקטן הזה הוא לא זה שיקבע.

י' גבאי:

כבר השנה עשו תרגילי הימנעות ממס.

ח' רמון:

כי ידעו שזה לשנה. אם הייתי משלם 52% מס, דחיתי את כל תשלומי המס לשנה הבאה.

י' רבינוביץ:

לשתי הבעיות, אם זה זמני או קבוע, יש פתרונות להימנע מתשלום המס. אם זה זמני, אני דוחה את המשיכות לשנה. אם זה קבוע, אני קונה נכסים פרטיים דרך החברה, והיות וההוצאה לא מותרת, חזרתי ל-45%.

י' ארצי:

אני רוצה לשאול את נציב מס הכנסה לגבי מס יסף. האם מס יסף לא קשור גם במערכת של ניכויים? דהיינו, אם אתה מנתק את מס הכנסה הרגיל ממס היסף, ואתה אומר על 4% האלה שהם מערכת חדשה, האם אין כאן בעיה שאתה צריך לחתור ניכויים של השקעות, ניכויים של החזר הלוואות? דהיינו, שלמעשה תגיע כמעט לאפס מס יסף?

א' וינישטיין:

האם מה שאתה אומר הוא שבמידה של הפרשי גובה בין מס חברות לבין מס הכנסה שולי - פרטים, נניח משרד יועצים של שני שותפים, יהפכו לחברה, ירכשו את הנכסים שלהם על שם החברה, וכך הם יימנעו מה-52% ויילכו על 45%? כלומר, אפשר יהיה לעשות חלק ניכר מההשקעות הפרטיות על שם החברה?

אם הדברים שלך נכונים, מדוע לא להעלות את מס החברות ל-48-49% וליצור רק את הפער של 3%?

ש' עמר:

אם לא ללכת בכיוון של מס יסף כהוראת שעה אלא כהוראת קבע, האם התרגילים האלה שהצגת יהיה כדאי לנישום לעשות באופן קבוע? הוא הופך להיות תלוי ברכוש הפרטי שלו בחברה. הרי זה לא יעלה על הדעת.

י' צבן:

אני שואל מנקודת התצפית שלכם היום: מה ההבדל בגישתכם בין הטלת מס יסף להוספת דרגת מס רגילה?

י' רבינוביץ:

אמר חיים רמון, אני לא אסכן את ביתי. בעלי החברות הפרטיות, ואנחנו רואים את זה בפשיטות הרגל, מסכנים את כל רכושם הפרטי כי אף אחד לא נותן להם אשראי אם לא חותמים ערבות אישית ולא משעבדים הכול. כך שמבחינה פורמאלית אתה צודק שזה כאילו עוזר להם. מבחינה מעשית זה לא עוזר לאף אחד, ואף אחד לא טיפש, כולם יודעים את זה. כך שאם הבית רשום באופן פרטי או רשום בחברה, זה כמעט היינו-חד. אתה לא מקבל אשראי בשום מקום אם אתה לא חותם ערבות אישית. ערבות אישית מסכנת את ביתך. כך שמבחינה מעשית אין הבדל אם הבית רשום בחברה או רשום אצלי באופן פרטי. בסופו של תהליך, מי שמגיע להתמוטטות ולפשיטת רגל, וראינו את זה לאחרונה, אנשים מכרו את בתיהם הפרטיים. זה לא מפני שהם היו טובים מדי, לא היתה להם ברירה. או שחבנק היה מוכר להם את הבית או שמכרו בעצמם. הם מכרו בעצמם ושילמו את החובות.

ברגע שהפער בין המס השולי שהחברה משלמת למס של היחיד גבוה מדי, בסכומים גבוהים השיקול הוא להימנע מתשלום ההפרש, ולהרוויח את ה-8% האלח. ה-8% האלח שווה לי את הסיכון שאני לא רואה אותו כמעט קיים, שהבית יהיה רשום בתוך החברה. הוא ממילא קיים. לגבי בתים זה קיצוני. בוודאי שלגבי מכוניות ונכסים אחרים זה פחות קיצוני. כאשר אתה מטיל מס ואתה נותן הצהרה דלקרטיבית שכאילו אתה גובה 53%, בעצם אתה מוריד את שיעור המס מ-48% ל-45%. זו התוצאה של מה שאתה עושה.

המערכת של מס יסף כפי שהיתה ב-1987 היתה חלק ממס חכנסה, ונגבתה כחלק מהניכויים והכול, התייחסו לזה כמו למס הכנסה רגיל. מס יסף זה לא מס מיוחד, זה מס הכנסה רגיל ואין שום הבדל.

לגבי השאלה הוראת שעה או חוק קבע - לשניכם אנחנו מתנגדים. בשני התחליכים אני מקווה שהצלחתי להסביר שזו בעצם הצהרה, ובפועל בפערים כאלה לא נגבא את המס הזה. אפשר להצהיר שלוקחים גם 120%, אבל בפועל לא נגבא את זה.

אני לא מאמין שהורדת שיעורי המס גורמת לחצרות יתר. אני חושב שחרעת שיעורי המס גורמת לעוד אוכלוסיה שלא עברה את הקווים, לעבור את הקווים. מי שכבר עבר, להחזיר אותו זה קשה. ברגע שנאבד את האמון שחציבור מאמין שאנחנו בתהליך של רפורמה ופתאום תהיה רגרסיה, יגידו לציבור, מבלבלים לכם את המוח, אין שום כוונה,

לדעתי עוד קטע של האוכלוסיה יעבור את הקווים. ולהחזיר לקווים קשה מאוד. הדרך היחידה להחזיר לקווים זה יצירת אמצעי הרתעה עצומים מצד אגף מס הכנסה. זו פעולה קשה מאוד אחרי שהעברת מישהו את הקו, להחזיר אותו. זו משימה כמעט בלתי אפשרית.

י' צבן:

לא התייחסת לדרגת מס.

א' ויינשטיין:

היתה לי הצעה להעלות את החברות ל-488.

י' רבינוביץ:

בכל מדינות העולם המערבי מתיישרים לכיוון האמריקאים. לא יעזור לאף מדינה בעולם. אם היא לא תתיישר לכיוון האמריקאים שקבעו מס נמוך, לא ישלמו באותה מדינה מס. המס והעבודה מתגלגלים בעולם המערבי בצורה חופשית. יש יבוא, יצוא ומסחר בינלאומי, והרבה מאוד עסקים יכולים לקבוע איפה הם ישלמו את המס - או פה או שם. אם תעלה את המס מעבר למה שסביר בעיני משלם המסים, הוא פשוט לא ישלם לך מס. אנחנו יכולים להצהיר כמה הצהרות שאנחנו רוצים, אבל מס לא ישלמו. יש לנו עבודה על כל מדינות העולם המערבי. כולם מתלבטים באותן בעיות, רובם הקימו ועדות שהמנדטים של הוועדות זהה כמעט לחלוטין. כל מדינות העולם המערבי מתלבטות באותה השאלה.

ח' רמון:

אמר יורם שגביתם בשנה שעברה בגלל מס היסף 55 מיליון שקלים.

י' גבאי:

זה אומדן טכני. אנהנו יודעים את החישובים ולא יודעים בפועל.

י' רבינוביץ:

אין לנו נתונים ולו חלקיים ביותר, לגבי כמה נגבה בפועל מס יסף. כל מח שנעשה זה על אומדנים של 1985. אם הציבור היה מתנהג כפי שהתנהג ב-1985, זה מח שחיינו גובים. לא קיבלנו דו"חות ל-1987. אין לנו שום הערכה כמה בפועל גבינו. להערכתך, וזו הערכה מקרית לחלוטין ויכולה להיסתר, אין לי שום נתון של סטטיסטיקה שבדקנו משהו, אבל כל מה שמדברים 50 מיליון, זה אילו הציבור היה מתנהג ב-1987 כמו שהתנהג ב-1985. לדעתי, לחשוב שהציבור בשיעורי מס שונים יתנהג שווה, זו הנחה שניתנת בקלות לסתירה.

ח' רמון:

יש לך הערכה כמה גביתם?

י' רבינוביץ:

שום הערכה.

ח' רמון:

לפי מה שאתה אומר, אתה לא צריך לגבות כמעט כלום. כי רק מטומטמים ישלמו. אי אפשר לתפוס את המקל בשני הקצוות - אם זה זמני, דוחים את התשלומים. אם זה קבוע, לא ישלמו. לכל מה שאומרים יש תשובה.

י' רבינוביץ:

הציבור ב-1987 ידע שזה זמני והתנהג בהתאם, כך אני מניח. הוא התנהג בצורה רציונלית ולפיכך אני לגמרי לא בטוח כמה גבינו מס יסף. להערכתי, הערכות של 50 מיליון מוגזמות.

י' צבן:

במבט לאחור, כאשר אתם רואים את כל העיוותים שיצרה הרפורמה מס מבחינת חלוקת ההכנסות וכו', אינכם סבורים שהעיתוי, הקצב והצורה של ביצוע הרפורמה לא היה מתוכנן באופן רציני? אני מסכים אתך שאם אתה הולך לקו של הפחתת שיעורי מס, זיגזגים בענין הזה לא בריא. יש שאלה לגבי הוראת שעה בענין מס יסף. אז אולי לא היה צריך להכניס את זה כהוראת שעה. אולי להוריד את שיעור המס השולי אבל לא בצורה כזאת. אולי להשאיר שיעור מס שולי גבוה אבל הכנסות מאוד מאוד גבוהות ולפתוח יותר מרווחים בין מדרגות המס. כלומר, יש כאן שורה של דברים, שכאשר אתה רואה היום את הרגרסיה בהטבות של הרפורמה, אפילו אני נכנס לנעליך ואומר שצריך רפורמה וכל הקטנת נטל מס היא בסך הכול רגרסיבית, השאלה עד כמה היא רגרסיבית. אז כל התכנון וכל המהלך לא היה נכון. עכשיו אתה במילכוד שהופך את ההתחלקות של הרפורמה השנה בצורה מאוד קיצונית רגרסיבית.

י' רבינוביץ:

הרפורמה במס כפי שהוצעה בזמנו על ידי האוצר היתה רפורמה כוללת ולא אושרה בממשלה ואחרי זה בכנסת. לדעתי, הרפורמה שנעשתה היא צעד נכון וגדול בכיוון הנכון. לפי דעתי, זה צעד עיקרי בכיוון הנכון. הממשלה והכנסת עשו צעד אדיר בכיוון נכון, וזה לא עיוות ולא שינוי בחלוקה. זה צעד אדיר בכיוון הנכון. חיובים לדעתי לעשות צעדים משלימים ובעקבות זאת הוקמה ועדת המומחים. מזה להגיע למסקנה שחצעד הראשון שנעשה בכיוון הנכון, בגלל שעוד לא נעשו הצעדים המשלימים, שעלינו לחזור בנו ממנו, לפי דעתי זה לא נכון.

י' צבן:

לא ענית לשאלה.

י' מצא:

החלטנו בראשית הדיון בתקציב שנקיים דיון מיד בנושא חרשויות המקומיות כשיגיע חוק התקציב, על מנת לאפשר להם להנפיק את פנקסי הארנונות. אני לא רואה בסדר חיום של השבוע הקרוב מתי נקיים את הדיון הזה. אני מבקש לחקדים ולדון בנושא חזח כדי שהרשויות המקומיות תוכלנה להפעיל את המערכת שלהן. הן עומדות בידיים כבולות. אני מבקש אותך לקבוע את זה בהקדם ליום שני הקרוב, אם אפשר.

היו"ר א' שפירא:

כנראה שבדיון שקבעו את זה לא הייתי. הבנתי את תבעיה ותקבל תשובה בתחילת השבוע הבא.

י' מצא:

לפי חוק התקציב רשות מקומיות לא רשאית לחעלות גם לא את המדד, וחן מחכות לחחלטה שלנו. אם תמשוך את זה חודש-חודש וחצי, הן לא יכולות לחנפיק פנקסים לציבור.

מ' שטרית:

אני רוצה לחזק את דבריו של חבר-הכנסת מצא, כי עד סוף פברואר זה התאריך האחרון שמותר לרשויות המקומיות לשנות את החלטה. אם לא יקבלו אישור עד סוף פברואר, כל החלטה חייבת לעבור אישור מיוחד.

י' ארצי:

לגבי נושא הרשויות המקומיות: המחלוקת ברשויות המקומיות היא אם להוסיף תוספת הצמדה או להקפיא מספרית את הסכומים הקודמים. אני לא רוצה להגיד שלא צריך לדון בנושא הזה, ויש דיונים ברשויות המקומיות, אבל הדבר הזה לא בווער. אולי צריך לראות שהדון ייעשה יחד עם משרד הפנים. אם הדיון על משרד הפנים הוא רחוק מאוד, צריך להקדים אותו לפי הצעתו של חבר-הכנסת מצא.

עכשיו רציתי לשאול לגבי הדיון שלנו. ועדת ששינסקי תגיש את המלצותיה אינני יודע מתי. יש להניח שהיא תגיש המלצות הקשורות לשלב השני. האם השלב השני ייושם עוד בשנת המס הנוכחית או שהביצוע יידחה לשנה?

היו"ר א' שפירא:

חבר-הכנסת מצא, קבענו ל-15 בפברואר דיון על משרד הפנים.

י' מצא:

זה מאוחר. אני מדבר על דיון בחוק התקציב באותו סעיף. קיבלנו החלטה שנקיים דיון נפרד. אני לא מביע את דעתי לכאן או לכאן, יש לי דעה ברורה. חבר-הכנסת שטרית הסביר שה-28 לפברואר הוא התאריך האחרון. יש להם הליכים ארוכים.

ע' סולודר:

בשנה שעברה ישבה ועדה שהשתתפו בה נציגי ערים ונציגי המשרדים, וגיבשה דרך לגבי הארנונה בוועדת הפנים. כוונתי לוועדת דרעי. אחר-כך ישבו פה וגיבשו דבר אחר. היות ובאופן טבעי ברשויות המקומיות עוסקת ועדת הפנים, צריך לעשות סדר. אותו הדבר בענין הבדואים. יש ועדת בדואים משותפת לוועדת החוץ והבטחון ולוועדת הכספים. עכשיו יש ועדת בדואים בוועדת הפנים. צריך לעשות סדר ולהגיד איפה מטפלים בה. יכול להיות שצריכה להיות ועדה משותפת.

י' גבאי:

לגבי ועדת המומחים - קודם כל, מה שהיא מונחת זה להיות ניטרלית בחשפעה על הכנסות. כלומר, במובן התקציבי אם יש את האופציה ליישם את זה השנה, היא צריכה להיות ניטרלית, לכן מבחינתנו לא תהיה בעיה מהאספקט הזה. אני מעריך שכמובן מבחינה מהותית יש שאלות ששר האוצר צריך לאמץ את זה, תמשלח צריכה לאמץ את זה ואתם צריכים לאמץ את זה. אז כמובן התהליך יכול להיות ממושר. אני גם מעריך שיש קשיים לא קטנים בהפעלת ביטולי פטורים. אם תהיה המלצה בכיוון של הפחתת פטורים יש קושי לא קטן להפעיל את זה באמצע השנה. לכן, אף אחד לא פוסל אפשרות שזה יופעל השנה, אבל להערכתי יכול להיות שההפעלה תהיה יותר מאוחר, עם זאת כמובן שזה אופציונלי.

אמשיך לגבי 1988. גידול ההכנסות של אגף מס הכנסה יחיה 3.8% שזח 416 מיליון שקל, כאשר עיקר הגידול בשכירים. כי עליית השכר הממוצעת בשנה הבאה מול השנה, וזה הרוב השפעת קצה - בגלל שהשנה יש עליית שכר, אפילו שבשנה הבאה לא תחיה שום עליית שכר, נהיה שנה מול שנה בפרוס 4%. יש עוד גידול מספר העובדים, גידול אוכלוסיה, 1.5-2%, ואחרי זה עליה למדרגות מס גבוהות יותר של השכירים. כלומר, עיקר תוספת ההכנסה גם בשנה הבאה בשוליים תהיה משכירים, בין 7-8%.

הסקטור העסקי אנחנו מעריכים בשנה הבאה 1% בלבד, כאשר מצד אחד יש לנו גידול תוצר עסקי של 3.8%, שנותן גידול הכנסות גדול יותר. אבל הרפורמה שמופעלת על בסיס שנה שלמה בעיקר בחברות ובעצמאים, תיטיב כמובן עם החברות והעצמאים, לכן בסופו של דבר נקבל מהסקטור העסקי רק תוספת של 1%.

אלה האינדיקטורים לגבי מס הכנסה. יהיה גידול ריאלי, רובו עקב השכירים, חלקו הקטן עקב הסקטור העסקי, כיוון שהרפורמה מופעלת שם.

י' מצא:

כמה יהיה בסך הכול הגידול הריאלי של מס הכנסה?

י' גבאי:

3.8% שזה 416 מיליון שקל, במונחי מחירי השנה.

היו"ר א' שפירא:

כמה סך הכול יגבה מס הכנסה ב-1988?

י' גבאי:

השנה גבינו 10.957 מיליארד במחירים של השנה. בשנה הבאה נגבה 12.750 מיליארד. 416 זה במחירי שנה שעברה. במחירי השנה הבאה אנחנו בערך ב-470-480.

י' מצא:

מ-416 מיליון שקל, כמה זה השכירים?

י' גבאי:

השכירים זה המרכיב העיקרי - 370-380 מיליון שקל.

היו"ר א' שפירא:

איך ההתפלגות ב-12 מיליארד? כמה חברות וכמה שכירים?

י' גבאי:

אם ניקח את הקטע בלי מס מעסיקים ומלכ"רים, שכירים מרכיבים כ-4.6 מיליארד שקל, והסקטור העסקי 6.4 מיליארד שקל.

היו"ר א' שפירא:

היתה תקופה שהשכירים היוו 60%. עכשיו זה התהפך, ברוך השם. זו האינדיקציה הכי חשובה מה עשתה האינפלציה ואיזה מהפך התחולל.

י' גבאי:

האטת האינפלציה הורידה את שיעורי המס על שכירים בצורה משמעותית וחכבדה אפקטיבית על הסקטור העסקי. היה היפוך פרופורציות.

במיסוי עקיף נימצא בשנה הבאה בעליה ריאלית של 2.2% שזה 207 מיליון. סך כל אגף המס כ-9.5 מיליארד שקל.

היו"ר א' שפירא:

זאת אומרת שאגף המכס כמעט מתקרב לאגף מס הכנסה? זה 12 מיליארד מול 9 מיליארד.

י' גבאי:

כן.

היו"ר א' שפירא:

למה לא הזמנת את ברקת? אני חייב למחות על כך. אם נציב מס הכנסה בא, היו צריכים להזמין גם את המכס. אם זה היה סכום שולי, לא היו צריכים להזמין את ברקת.

י' גבאי:

בשנה הקרובה יש לנו באגף המכס צעד חשיפה. החשיפה במסי היבוא תביא לכך שלא תהיה עליה ריאלית בהכנסות למרות האינדיקטורים הכלכליים של גידול מוצרים בני קיימא וצריכה. לעומת זאת במסים עקיפים אחרים כולל מע"מ העליה מתונה, יש עליות מתונות של 3%. זה בתחזית. מה קורה בפועל, זה עולם אחר.

היו"ר א' שפירא:

אני רוצה להגיד משהו בעניין יבוא ומחיר היבוא. היום המכס הוא בכלל לא משמעותי ואגיד למה. יש דברים שיש עליהם מכס 20%. אם רק תוך שנה המטבעות האירופאים יתחזקו ב-25%, על זה כבר אי אפשר להשפיע. למדינה הזאת חיות וחיא כל כך אנטי תעשייה היה מתאים מאוד לעשות ביטוח שער לפיצוי יבואנים ולא יצואנים.

אני מקווה שמינהל הכנסות המדינה לא יבטל מסי קניה עכשיו, כי זו ההגנה היחידה. ההגנה היא שם ולא במכס.

אני מעוניין לשמוע ממר ברקת על המדיניות של אגף המכס, כי מתקרבים ל-1989.

ו' מדינה:

אגיד כמה דברים בעניין זה. יש לנו בעיה חריפה שמתחילה להתעורר ויש סכנה שהיא תתפתח יותר ויותר. זה מצד גופים או ענפים שיש להם כוח מונופוליסטי, שמנסים לנצל את הכוח המונופוליסטי כדי לדחוף את המחירים בצורה חריפה כלפי מעלה.

י' ארידור:

יש היום ידיעה בעתון שאתם דנים על שורה של נושאים שבחם אתם רוצים לחקל על היבוא או על יצור מקומי כדי לשבור מונופולים. הידיעה הזאת נכונה.

ו' מדינה:

אני רוצה להגיד את זה במלים שלי, עם ניואנסים קצת שונים.

היו"ר א' שפירא:

ויקטור מדינה, יש פה אנשים שהיו רוצים שיקחו יותר מס מודתעשייה, למשל חברי הכנסת רמון ועבן. התעשייה עוברת משבר. אני טוען את זה בערך מיולי 1985. לדעתי, חלק גדול מהתעשייה לא יכול יותר להתקיים בארץ, ואתן שתי דוגמאות. היום חריבית במשק נעה בין 50-60% ליצור מקומי. יצרן מקומי אין לו מספיק כסף. התעשייה לא בנויה פה על חון גדול. אם הוא לוקח בבנקים, זה עולה 4% לחודש. היום האינסולציה היא

16%. זאת אומרת שהריבית הריאלית במשק היום היא בערך 2% לחודש. בא לכאן גרמני שמשלם 3.5% לשנה - - -

י' ארידור:

אתה יושב-ראש ועדת הכספים, אתה יכול לטפל בבנק ישראל אם אתה רוצה ומתייחס לזה ברצינות וזה באמת הרסני למשק, טפל בבנק ישראל בצורה כזאת שהם ידאגו להוריד את שער הריבית, ואפשר לגמור עם הנושא האומלל הזה. אבל אם כל הזמן אנחנו מדברים על הנושא הזה, מה ערך יש לזה?

היו"ר א' שפירא:

הצענו שתי הצעות חוק.

י' ארידור:

הצעות החוק הן לא רציניות. אתה יכול להביא הנה את נגיד בנק ישראל ולעשות לו "מריחה" כזאת שהוא לא יוכל להראות את פרצופו בנושא הריבית. זה ניתן לעשות אם ועדת הכספים רוצה. יש לוועדת הכספים כוח עצום אם מעלים את הנושא על סדר היום, וזה ניתן לפתרון. זה מה שצריך לעשות לדעתי. יש די חומר להוכיח שמה שהם עושים נובע מקונצפציה מוטעית, זה רק מתוך זה שהם רוצים חגורת בטחון נוספת, מפני שהם רוצים לבוא ולהגיד: יש גרעון בתקציב - - -

היו"ר א' שפירא:

אבל אין גרעון בתקציב.

י' ארידור:

זאת התיאוריה שלהם.

ש' עמר:

חשוב לשמוע את עמדת האוצר בנושא.

היו"ר א' שפירא:

ויקטור מדינה בתקופת צינון.

י' ארידור:

יש תיאוריה שלהם, התיאוריה מוטעית לגמרי. אם אתה חושב שלוועדת הכספים אין כוח על בנק ישראל - - -

היו"ר א' שפירא:

הריבית בארץ היא סדום ועמורה.

מ' שטרית:

למה אתה לא עושה משהו בעניין?

ו' מדינה:

לגבי המונופולים: יש נסיון של מונופולים לנצל כוח מונופוליסטי ולמשוך מחירים כלפי מעלה. הדוגמא של חברת הסיגריות היא דוגמא קלאסית לזה. מה שאנחנו במשרד האוצר חושבים, שצריך כתכנית לשנה הקרובה ולשנים הבאות ללכת ולעשות רפורמה - להסיר את הפיקוח מהמונופולים אבל אר ורק כנגד חשיפת המונופולים האלה ליבוא מתחרה. כאשר אני אומר חשיפה אני מדבר על חשיפה אמיתית ושלמה. הן הגנה ישירה והן הגנה עקיפה.

כדי לעשות דבר כזה, מן ההגיון לעשות את זה בצורה הדרגתית כי בכל זאת אנחנו רוצים לתת לחברות האלה מספיק זמן להתארגן. בסך הכול רוב המונופולים לא רק שהם נהנים מרווחים מונופוליסטיים במובן זה שמשגיגים מחירים שהיו נמוכים יותר אם השוק היה תחרותי, בין אם התחרות היתה מול גורם פנימי או מול גורם חיצוני שזה היבוא, אלא אנחנו חושבים שהמעמד המונופוליסטי הזה עודד לא מעט גופים לפעול לא ביעילות.

זאת הקונצפציה שלנו. קודם כל, זה חשוב מאוד לתמיכה ביציבות המחירים. יש לזה אפקט כפול: בתור תכנית הדרגתית אנחנו דוחפים את הגופים האלה להתייעל וזה גורם ממתן על המחירים. צריך לזכור שהקרטלים האלה הם למעשה אחוז משמעותי מסל המוצרים של הציבור ויש לזה השפעה מקרו-כלכלית. זה מבחינת תכנית רב-שנתית.

מונופול שנראה שהוא מנסה לנצל את הכוח שלו בצורה ברוטאלית כמו למשל בסיגריות, שר האוצר או לפחות אני בהסכמת שר האוצר, הוצאנו הודעה שאם הם לא יחזרו לעבודה, תוך 24 שעות נעביר תקיקה של חשיפה מוחלטת ופרמננטית של הענף ליבוא מתחרה. זו הצורה שבה אנחנו מתכוונים לפעול כשגופים מונופוליסטים ינסו לממש את הכוח המונופוליסטי הזה. כלומר, אנחנו נקדים חשיפה. לפעמים כאשר מדובר על סיגריות, להכניס מפעל חדש, זה קשה.

י' ארידור:

זה לא רק סיגריות. יש למשל מלט.

ו' מדינה:

זה אחד המכשירים.

היו"ר א' שפירא:

אני מודה לכם. שמענו מכם סקירה יפה מאוד. אני רוצה לתת לכם מחמאה, אינני זוכר בוועדה הזאת סקירה כה יפה כמו ששמענו היום.

צו לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה)

אמיסיה של כלל הנפקות לתעשייה בע"מ (סדרה י"א)

מכתב יו"ר הרשות לניירות ערך מיום ח' בשבט התשמ"ח-1988 (27.1.87)

א' דמביץ:

רבותי, בקשר להודעה שכבר נתקבלה ועברו עליה שבועיים, לענין החנמקה והתשקיף של כלל הנפקות לתעשייה בע"מ. קיבלנו עכשיו הודעה ואני מבין שחיא דחופה, מאת אריה מינטקביץ, יושב-ראש רשות ניירות ערך, שלפיו תנאים מסויימים ישתנו. לאמור, שהתקופה של הסדרה תוקדם, הריבית תופחת באחוז. לפי זה המדד הקובע יחיה זה שפורסם ב-15 בדצמבר 1987 בגין נובמבר 1987. אלה השינויים. אני מוכן לקרוא את המכתב. בכל אופן, החיקף נשאר אותו היקף והוא לא השתנה. כיוון שלא עברו שבועיים, אני חושב שמון הראוי שחועדה תקבל את זה לתשומת לב.

היו"ר א' שפירא:

אני מעמיד להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוועדה רשמה לפניה את השינויים המפורטים במכתב הנ"ל

הישיבה ננעלה בשעה 11:00